

# **Dzieje biurokracji**

**tom X (2019)**



# **Dzieje biurokracji**

**tom X (2019)**  
**Biurokracja republiki**

POD REDAKCJĄ:  
Artura Górnika,  
Julii Kukariny  
i Dariusza Magiera

**Lublin 2019**

**Publikacja współfinansowana przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego**  
**Publikacja współfinansowana przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie**  
**Publikacja współfinansowana przez Towarzystwo Przyjaciół Radomskiej Fary**

scientific journal "**History of Bureaucracy**"  
- научный журнал "**История бюрократии**" - "**Дzieje Biurokracji**"  
[http://tonik-libra.pl/?page\\_id=335](http://tonik-libra.pl/?page_id=335)  
SEMI-ANNUAL - ПОЛУГОДНИК - RÓŁROCNIAK

SCIENTIFIC COUNCIL - НАУЧНЫЙ СОВЕТ - RADA NAUKOWA:

проф. др **Малика Султановна Арсанукаева**, Всероссийский государственный университет юстиции, Москва, Российская федерация,  
prof. nzw. dr hab. **Alicja Kulecka**, Uniwersytet Warszawski, Polska,  
проф. др **Сергей Валентинович Любичанковский**, Оренбургский государственный педагогический университет, Российская федерация,  
проф. др **Сергій Іванович Посохов**, Харківський національний університет, Україна,  
prof. dr hab. **Krzysztof Skupieński**, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska,  
doc. PhDr. **Zbyněk Sviták** CSc., Masarykova univerzita, Brno, Česká Republika,  
доц. к.и.н. **Татяна Александровна Быкова**, Российский государственный гуманитарный университет, Москва, Российская федерация.

EDITORIAL BOARD - РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ - KOLEGIUM REDAKCYJNE  
**Юлия Михайловна Кукарина** (РГУ, Москва), **Marcin Cybulski** (KUL, Lublin) - rosyjski redaktor językowy, **Artur Górak** (UMCS, Lublin) - redaktor naczelny, **Tomisław Giergiel** (MOS), **Krzysztof Latawiec** (UMCS, Lublin), **Jacek Legieć** (UJK, Kielce), **Dariusz Magier** (UPH, Siedlce).

Peer-reviewed publication. The list of reviewers is on the website - Publikacja recenzowana. Lista recenzentów jest podawana do publicznej wiadomości na stronie internetowej.

technical editors - redakcja techniczna: **Artur Górak**

Russian language editors - rosyjska redakcja językowa: **Marcin Cybulski**

English translations - tłumaczenia na jęz. angielski: **Robert Stępień**

translations from the Russian language - tłumaczenia z jęz. rosyjskiego: **Artur Górak**

opracowanie graficzne, skład i łamanie:

**Przemysław Tytus Krupski**

Wydawca Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra”, © ToNiK „Libra”

ISSN 2544-9761

ISBN 978-83-64857-12-6

Druk: **ELPIL**, Siedlce, ul. Artyleryjska 11,  
[www.elpil.com.pl](http://www.elpil.com.pl)

## Spis treści

Wstęp .....	7
<i>A. Górak, J. Kukarina, D. Magier</i>	
<b>Игорь Андреевич Исаев</b> (Московский государственный юридический университет) «Машины власти» или легализация техники .....	9
<b>Татьяна Григорьевна Архипова</b> (Российский государственный гуманитарный университет, Москва) Советская бюрократия и ее правовое регулирование .....	45
<b>Елена Михайловна Бурова</b> (Российский государственный гуманитарный университет, Москва) Влияние современных информационных технологий на видовой состав документов .....	55
<b>Юлия Михайловна Кукарина</b> (Российский государственный гуманитарный университет, Москва) Обращения граждан как инструмент взаимодействия граждан и государства: делопроизводственный аспект .....	69
<b>Artur Górak</b> (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) Model wcielony – biurokracja elektroniczna .....	79
<b>Robert Degen, Krzysztof Syta</b> (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) Mieczysław Białynia Rzepecki (1862-1927) – biurokrata archiwistą .....	87
<b>Adam Grzegorz Dąbrowski</b> (Archiwum Akt Nowych, Warszawa) Instrukcja o zabezpieczeniu tajemnicy służbowej oraz postępowaniu z dokumentacją niejawną w urzędach państwowych autorstwa Stefana Stosyka z października 1946 r. ....	95
<b>Piotr Romanowski</b> (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, Siedlce) Przekształcenia organizacyjne w centrali Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie w latach 1918-1939 .....	107
<b>Александр Станиславович Соколов</b> (Рязанский государственный университет им. С.А. Есенина) Становление и эволюция государственного аппарата управления в первое послереволюционное десятилетие 1917-1927 гг. (на примере Народного/Государственного банка СССР) .....	135

<b>Marcin Smoczyński</b> (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) Racjonalizacja biurowości w działaniach komisji dla usprawnienia administracji publicznej w II Rzeczypospolitej .....	143
<b>Людмила Мазур</b> (Уральский федеральный университет, Екатеринбург) Партийные профессии и их эволюция в 1920-е-1930-е гг.: особенности бюрократизации РКП(б)/ВКП(б) .....	159
<b>Олег Горбачев</b> (Уральский федеральный университет, Екатеринбург) «Руководящая и направляющая»: ответственные партийные работники на Урале в начале 1920-х гг. ....	185
<b>Dariusz Magier</b> (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, Archiwum Państwowe w Siedlcach) „Komitet Karciany” PZPR. Układ towarzyski w komunistycznej biurokracji terenowej przełomu lat 50 i 60 XX wieku na przykładzie powiatu radzyńskiego. Studium przypadku .....	203
<b>Лада Руслановна Париева</b> (Российский государственный гуманитарный университет, Москва) Особенности системы документации органов военного управления советского правительства (1918-1920 гг.) .....	215
<b>Hadrian Ciechanowski</b> (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) Wojewódzka Rada Narodowa i jej biuro w systemie biurokratycznym terenowych organów administracji państwowej w latach 1975-1990 na przykładzie WRN i UW w Toruniu .....	225
<b>Noty o Autorach</b> .....	235

## Wstęp

Tom niniejszy jest jednocześnie dziesiątą edycją serii wydawniczej jak i czwartym tomem czasopisma (półrocznika) pt. „Dzieje Biurokracji”. Składa się z prac napisanych przez PT Autorów z Rosji i Polski. Taktują one o wielorakich aspektach biurokracji republiki w różnych jej wydaniach: od totalitarnej do parlamentarnej. Weber, jak wiemy, wymienia trzy idealne typy panowania. Jeden z nich nazywa racjonalnym lub legalnym. Legalizm ten opiera się na przekonaniu o racjonalności zasad i normatywnych reguł sprawowania władzy, co – jakoby – jest prawem najwyższym. Oczywiście kluczowe jest to, kto jest interpretatorem i zarazem twórcą tych „racjonalnych” reguł. Taka sytuacja w imię „rozumu” pozwala na bezprawie (samowolę) rządzących oraz ich urzędników, którzy zgodnie z literą pisanych przez siebie praw sprawują władzę do wykonania poleceń. Prawo w takim państwie nie jest rozwinięciem, ani praw boskich, ani nie opiera się na tradycji. Nic dziwnego, że republiki objawiły się w dziejach pełną paletą ludzkich cnót i słabości. A im doskonalsze środki kontroli i przymusu posiada państwo tym bardziej jego „racjonalność” może być dla ludzi zgubna. Dlatego też państwo nowoczesne jest szczególnie niebezpieczne w swym „szaleństwie racjonalizmu”.

W tomie znalazło się miejsce zarówno dla ogólnych rozważań nt. „technologii władzy” i jej odsłon w poszczególnych typach republiki, jak i różnych odcieni świata dokumentu na styku rzeczywistości kancelaryjno-archiwalnej w odsłonie ustroju demokratycznego i komunistycznej dyktatury, aż po cyfrowe uniwersum. Z wpływem tego ostatniego na biurokrację, a przede wszystkim miejsce człowieka w niej, przyjdzie nam się jeszcze mierzyć wielokrotnie.

\*\*\*

W imieniu całego Kolegium Redakcyjnego „Dziejów Biurokracji” czujemy się mile zobowiązani do wyrażenia głębokiej wdzięczności wszystkim, dzięki życzliwości i pomocy których mieliśmy możliwość pracować nad redakcją i wydaniem drukiem niniejszego tomu. W pierwszej kolejności dziękujemy więc serdecznie Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego, Prezydentowi Miasta Sandomierza oraz Dziekanowi Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej – prof. dr hab. Robertowi Litwińskiemu za wsparcie finansowe wydawnictwa.

*Julia Kukarina  
Artur Górak  
Dariusz Magier*

